

Przedmowa

Poprzedni numer „Między Oryginałem a Przekładem” dotyczył zagadnień tłumaczenia w obrębie kultur bliskich, aktualny koncentruje się na zjawisku przeciwnym: na przekładzie pomiędzy językami i kulturami odległymi – zarówno w przestrzeni, jak i w czasie. Proponujemy refleksję na temat specyficznych wymogów komunikacji międzykulturowej, gdy kultura wyjściowa i kultura docelowa mają odmienne korzenie, różne tradycje, inne wzorce, a nawet należą do zupełnie innego kręgu cywilizacyjnego. Na ile w takich przypadkach rolą tłumacza jest przełamywanie obcości, przybliżanie odbiorcy Innego i jego świata? W jakim stopniu odbiorca, sięgając po tłumaczony tekst pochodzący z kultury odległej, oczekuje jednak egzotyki i właśnie tego poczucia obcości? Jak w tej sytuacji powinien postępować tłumacz, jaka postawa będzie kompromisem pomiędzy koniecznym wymogiem zrozumiałości a zachowaniem lokalnego kolorytu kultury wyjściowej? I wreszcie – jak wygląda praktyka tłumaczenia w takich przypadkach?

Numer, który oddajemy w Państwa ręce, prezentuje tę kwestię z różnych perspektyw i skupia się na rozmaitych aspektach przekładu tekstu kultury dalekiej.

W pierwszym tekście Reinhold Utri omawia specyfikę komunikacji międzykulturowej z punktu widzenia tłumacza, jego języka i kultury. Jak determinują one odbiór tłumaczonego tekstu?

Anna Majkiewicz zadaje natomiast pytanie o kontekst kulturowy: czy stanowi on balast dla oryginału czy swoistą szansę dla przekładu? Na przykładzie powieści Elfriede Jelinek wskazuje na konieczność egzotyzacji tekstu przekładu w celu oddania odmienności kulturowej, z którą konfrontuje się czytelnik docelowy.

W kolejnym tekście Paweł Siwiec analizuje tłumaczenie czterech bajek Ignacego Krasickiego na język arabski autorstwa Karola Załuskiego, opublikowany w Wiedniu w 1860 roku. Ta pierwsza próba przekładu literatury polskiej na język arabski, podjęta przez polskiego orientalistę, paradoksalnie nie była skierowana do arabskojęzycznego odbiorcy, lecz miała na celu pomoc młodym Polakom w nauce języków orientalnych.

Kolejne dwa teksty dotyczą tłumaczeń polskiej literatury *fantasy*. Aleksandra Mucha skupia się na elementach kulturowych w przekładach prozy Andrzeja Sapkowskiego na język angielski. Joanna Pamięta-Borkowska analizuje natomiast przekład prozy Andrzeja Pilipiuka na język rosyjski, skupiając się na tych aspektach, które są specyficzne dla kultury polskiej.

Artykuł Alicji Żuchelkowskiej dotyczy problemu manipulacji językowej i kulturowej w tłumaczeniu na język polski wybranych tekstów literackich należących do kręgu kanadyjskich literatur mniejszościowych. Autorka dowodzi, że konkretne rozwiązywania przekładowe są nierozzerwalnie związane z subiektywnym postrzeganiem i wartościowaniem kultury mniejszościowej i peryferyjnej.

Dorota Gołek-Sepetliewa w swoim tekście analizuje przekład bułgarskiej ballady romantycznej *Hadzi Dimityr* (1869), skupiając się na tym, jak tłumaczenie przybliży elementy obcej kultury i jakie strategie stosują tłumacze, by komunikacja między kulturą bułgarską a polską była skuteczna.

Artykuł Katarzyny Szoblik traktuje o problemach, jakie niesie przekład dawnych tekstów indiańskich na języki europejskie. Na przestrzeni wieków kluczowe wyzwanie dla tłumaczy stanowił dystans kulturowy i geograficzny, potem również czasowy, dzielący kulturę wyjściową i odbiorców tłumaczonego dzieła.

Tom zamyka tekst o charakterze raczej popularyzatorskim, w którym autorka, Joanna Zakrzewska, omawia najistotniejsze problemy związane z przekładem poezji japońskiej.

Zachęcamy do lektury i dyskusji na łamach kolejnych numerów „Między Oryginałem a Przekładem”.

Redakcja